Uppföljning av kontrollen utifrån ledorden för God kontrollsed

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Livsmedelsverket följer upp kontrollen utifrån ledorden i konceptet God kontrollsed. Det handlar om en uppföljning av att kontrollen är riskbaserad, verkningsfull, rättssäker och likvärdig.

Bakgrund

En tydlig uppföljning behövs för att kunna dra välgrundade slutsatser om läget i kontrollen, både för enskilda kontrollmyndigheter och för kontrollen som helhet. Uppföljningen ger också en god grund för prioriteringar av insatser, exempelvis i form av utbildning och vägledning, samt för att leda och samordna kontrollen, så att den utvecklas mot att bli mer riskbaserad, effektiv och likvärdig.

Inom Livsmedelsverkets koncept God kontrollsed finns ett antal ledord framtagna som kännetecknar bra livsmedelskontroll. Ledorden är var för sig grundade i lagstiftningens krav på kontrollmyndigheter. Utifrån dessa ledord används indikatorer för att följa upp i vilken grad kontrollen lever upp till dem. Ledorden handlar om att kontrollen är *riskbaserad, verkningsfull, rättssäker* och *likvärdig*.

God kontrollsed

Förutom indikatorer finns även ett *index*. Det är en sammanvägning av resultaten för indikatorerna. Ett sådant index kan användas för att ge en grov skattning av hur väl en myndighet utför sitt kontrolluppdrag och möjliggöra enkla jämförelser av myndigheter.

Ledorden och deras indikatorer

Uppföljningen med indikatorer införs stegvis, vissa börjar att användas redan för inrapporterad kontroll för 2024, medan andra dröjer några år. Indikatorerna kan också komma att förändras över tid.

1. Ledordet riskbaserad

Indikatorerna för riskbaserad kontroll fokuserar på att kontroll utförts i tillräcklig omfattning med hänsyn till de största riskerna för hälsa och redlighet. Uppföljningen mäter i vilken grad planerade kontroller faktiskt har utförts. Detta både generellt och specifikt för högriskanläggningar. Dessutom är kontroll av spårbarhet viktig bland annat för att identifiera oregistrerade företag i livsmedelskedjan. Samtliga indikatorer inom ledordet *riskbaserad* börjar tillämpas för kontroll utförd 2024, förutom att enskilda kommunala kontrollmyndigheter och Livsmedelsverket inte följs upp på spårbarhet förrän för kontroll utförd 2026.

1a Tillräckligt med riskbaserad kontroll utförs

1b Verksamheter med hög risk får tillräckligt många kontroller

1c Spårbarhet kontrolleras

2. Ledordet verkningsfull

Indikatorn för verkningsfull kontroll mäter andelen avvikelser inom livsmedelskontrollen som är åtgärdade inom ett år. Indikatorn tillämpas på kommunala kontrollmyndigheter och Livsmedelsverket, länsstyrelserna samt nationellt. Målet är att uppnå så hög åtgärdsgrad som möjligt. Indikatorn kommer att börja användas för enskilda kontrollmyndigheter för kontroller utförda 2026. Uppföljning på nationell nivå sker från 2025 års kontroll.

2 Kontrollen ger effekt

3. Ledordet rättssäkerhet

Indikatorn för rättssäkra myndighetsåtgärder vid avvikelser mäter andelen avvikelser som följs av överklagningsbara myndighetsbeslut. Det är önskvärt att en högre andel avvikelser leder till beslut, samtidigt

är det inte rimligt att alla avvikelser ska leda till myndighetsåtgärder, exempelvis när företagaren åtgärdar problemet direkt efter att det påtalats. Indikatorn kommer att börja användas tidigast avseende 2025 års kontroll.

3 Rättssäkra myndighetsåtgärder vid avvikelser

4. Ledordet likvärdighet

Indikatorn för likvärdighet mäter hur lika utfallet är mellan olika kommunala kontrollmyndigheters kontroller, inklusive Livsmedelsverkets kontroll. Genom att jämföra andelen kontroller där avvikelser påtalas vid vanligt förekommande kontrollpunkter som hygien och temperatur kan man få en bild av hur enhetlig bedömningen är nationellt. Målet är att likvärdigheten ökar över tid. Indikatorn följs på nationell nivå för de kommunala kontrollmyndigheterna och Livsmedelsverket, och börjar gälla för kontroller som har genomförts 2024.

4 Kontrollen ger ett likvärdigt utfall mellan myndigheter

Indikatorer

Indikatorerna är framtagna för att indikera hur väl en myndighet, respektive den svenska livsmedelskontrollen som helhet, uppfyller vissa krav. Men en helhetsbild av en myndighets kontrollverksamhet låter sig inte fångas enbart via kvantitativt mätta indikatorer, utan behöver kompletteras med kvalitativa aspekter som kan undersökas vid till exempel en revision.

En enskild indikator kan inte heller sägas fånga hela sanningen inom det område den gäller, utan är just en indikation av läget. Det kan finnas legitima anledningar till att en myndighet hamnar lågt i mätningen av en indikator. Det gäller i synnerhet myndigheter som har få verksamheter eller utför få kontroller, där underlaget för mätningen blir litet.

En mer utförlig beskrivning av hur de olika indikatorerna beräknas hittar du här:

Beräkning av respektive indikator

Index

När en kontrollmyndighets värden på de olika indikatorerna har beräknats kommer dessa vägas samman till ett index som ger en helhetsbild av hur kontrollmyndigheten ligger till.

Indexet kan användas för en översiktlig jämförelse mellan kontrollmyndigheter och till att följa hur kontrollverksamheten utvecklas.

Index för god livsmedelskontroll

Senast uppdaterad 27 oktober 2026 Ansvarig grupp ROR_LLK